

SZEKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KOZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszöntörökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyesületi tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetéseket szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó Árszabás szerint. Nyílt-tár sora 1 K. A nyílt-tár és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,499. szám.

Dolgozzunk!

Mintha a husvéti szép és magasztos ünnep kiengesztelő hangulata elsímitotta volna, lecsendesítette volna azokat a viharokat, kiegyenlítette volna azokat az ellentéteket, melyek vármegyénk közönségét olyan hosszú időn át izgatottságban, idegességben és kínos bizonytalanságban tartották...

Mintha a Megváltó feltámadásának szent ünnepe azt akarta volna jelképezni, hogy eddigi tespedésünkből, indolenciánkból, nemtörődömségünkből mi is érezzük a feltámadás, a felébredés nemes vágyát... mintha a lelkekben lappangó keserűség, az ünnep örömszájában oszladásnak indult volna, hogy helyet adjon a békés megértésnek, a krisztusi szeretetnek, az egymással való együletes munkálkodásnak...

Igy volt ez a múltban... de nem így van a jelenben.

A múlt embereit egy-egy nagyobb ünnep áhitattal töltötte el; egymáshoz simultak a lelkek és közös hittal, közös imával keresték az Istent az Ő templomában és onnan megerősödve, megtisztulva, megbékélve kerültek ki, hogy az ünneppel megszentelt munkát, testben, lélekben megacélozva, a jövőbe vetett szép reménnyel, bizalommal tovább folytassák...

A mai kor elfajult nemzedékére az ünnep csak addig bír némi erkölcsi hatással a míg az a feje felett lezajlik; nem az ünnep etikai szépségét, fenségét érzi és élvezzi, hanem a téletlenség, a munkátlanság, a kínálkozó örömszáj utáni vágy teszi neki kedvesse az ünnepet; hitét nem szilárdítja, erkölcsi érzékét nem növeli; lelkéből nem öli ki a felgyülemlett keserűséget, mert nem vezet közlebb Istenéhez, kihez buzgón imádkozni, már rég eltanult...

Igy történik aztán az, hogy az ünnepből nem visz át magával a hétköznapokra semmi nemesítő és ha levetette az ünnepi köntöst magáról, ismét visszaesik a régi szürkeségbe; ismét ott folytatja az élet harcat embertársaival könyörtelenül mindig csak saját önző érdekeit hajszolva és átgázolva lelketlenül mindenben, ami egyéni érvényesülésének útját állja.

A templom eöcsarnokából kiüszött kufárok ünnep után visz-

szasonmpolyognak oda, ahol árúkat a szent falak árnyában bőségesebben kamatoztathatják.

Az ünnepek lélekemelő hatása csak abban nyilvánulhatna meg, ha tisztult lélekkel kerülénk vissza a mindennapiságba; ha az ünnepből valamit megmenthetnénk a jövő számára; ha az ünnepek nemcsak külső formában keresnők azok jelentőségét, de benső tartalmukból is meritenénk némi utmutatást a jövőre.

Mert a feltámadás napja az emberi lélek feltámadásának is szent szimbóluma...

Sokat vártunk, sokat reméltünk mi is a husvéti ünnepektől... olyan csüggedés, olyan lehangoltság, elfásultság ülte meg lelkeinket a közelmúltban, mely mint egy lidérc nehezedett súlyával ránk... Testvér a testvérrel, barát a barátal mint kerülhelleten ellenségek állottak egymással szemben; magyar a magyart szidta, piszkolta, vádolta, gyanusította és rágta-marta. Hozsannával fogadtuk az ünnepet. Örömrivalgva köszöntöttük a feltámadást, mert annak magasztos, kiegyenlítő erejétől vártuk és reméltük a rég óhajtott békét.

Vajjon beköszöntött-e valóban hozzánk? Vajjon átjárta-e lelkeinket a tudat, hogy így egymással harcolva, egymást ölve gyöngítjük nemzetünk erejét, melyre talán a közeljövőben hazánkat megvédeni oly nagy szükségünk lehet!

Nem akarunk rossz próféták lenni, de lelkünkben úgy érezzük, hogy ez az ünnep csak fegyverszünetet jelentett és hogy vannak még sokan, kik nem akarnak megnyugodni hanem a végsőig feszíteni a hurokat, míg meg nem szakadnak; a hir azt rebesgeti, — és ezt sokan kedvteléssel colportálják, — hogy az alispánválasztást ismét megfélebezik, — hogy a városon kívül összejöveleteket tartanak, — hogy egyes tulbuzgó bizottsági tagok, kiknek a múlt küzdelmeiben nem egészen épületes főszerepük jutott, folyton a fővárosba mászkálnak, hogy ott ássák alá a talajt, azon közbecsülésben álló egyén alatt, a ki a vármegye szeretetére és bizalmára rövid működése alatt is elvitáhatatlan nagy érdemeket szerzett. Vannak olyanok, kik a felekezeti béke megszavarását is hirdetik és sajnos éppen azok kik a felekezeti béke legelsőbb vitték bele a harcba...

Hát ez nem jól van így... mert ez nem méltó az urakhoz! Ami történt, az megtörtént és ne törekedjünk azon addig változtatni, míg meg nem győződünk róla, hogy: rosszul történt! Ezt pedig csak a jövő bizonyíthatja, csak a jövő igazolhatja leginkább!

Addig tőrjünk és dolgozzunk becsületesen! Ne apró intrikákban egymás elkeserítésében, agyarkodásban merítsük ki erőnket, hanem inkább szilárdítsuk, acélozzuk meg munkaképességünket, hogy a reánk, megyénk és városunkra váró nagy és nemes feladatoknak megfelelni képesek legyünk! Így munkálkodva foglathatunk el várakozó álláspontot; és ha a nép tévhitte által rosszul választott egyének a rájuk háruló nagy kötelességek teljesítésére gyöngéknék bizonyulnának, marad és lesz még időnk, a helyzetben, — a megye és város érdekében — változtatni

De addig dolgozzunk becsületesen, a megye, a város és a nép érdekében!

Tespedés állott be minden vonalon; az áldatlan küzdelem minden erőt magának absorbeált; megyn, városon, közintézményeinkben szünetelt a munka heteken át; mindenkit a naponkint változó események tartották lázas izgalomban; sokat mulasztottunk, sokat kell pótolnunk és azt csak becsületes munkával, egyesült erővel tehetjük.

Aki elsőbben rámutat az utra, mely az együletes munkálkodáshoz legbiztosabban és legközelebb vezet, azé legyen a dicsőség, a hála! Aki az első lépést megteszi, szédült társadalmunk rendjének erélyes helyreállítására, annak minden lépése áldott lesz polgártársaitól...

Dolgozzunk!

Országos kérdések: a magyar nemzeti bank felállítására, a választási reform nagy munkája, a katonatiszti fizetések felemelése foglalkoztassa, csak legujabban megalakult függetlenségi 48-as pártunkat. Magyarország és Erdély csaknem minden városa, törvényhatósága állást foglalt már e nemzetünkkel mélyen érintő kérdésekben, csak mi nézzük közönnnyel az eseményeket.

A megyére, a városra is vároknak sürgős megoldást igénylő feladatok: elég volt a henylésből, tespedésből, kicsinyes küzdelemből, elérkezett a munka

ideje; kiki vegye ki belőle a kötelességparancsolta részét.

Kereskedelmünk pang, iparunk tengődik, népünk kétségbeesett harcot vív a megélhetés nehéz kenyérkérdésével — ezen segítenünk kell, — mert ezek képezik a nemzet gerincét! Dolgozzunk hát!

Vasuti közlekedésünk gyatra; székely testvérvárosainktól elvagyunk szigetelve, miáltal közgazdaságunk napról-napra hanyatlík és mi ezt vétkes közönnnyel nézzük, holott a maroknyi Barót is mindent elkövet újabb vasuti összeköttetések elnyeréseért.

Székely társaságunkra is nagy és szép feladat hárulik; éppen a napokban értesültünk, hogy Marosvásárhelyt már türelmetlenül várják elhatározásunkat a Székely Szövetség nagygyűlésére és az erdélyi hírlapírók kongresszusára nézve. Meg kell feszítenünk minden erőnket, hogy ezt a városunkra nézve nemcsak dicsőséges, de beláthatlan erkölcsi és anyagi előnyt nyújtó eszmét megvalósíthassuk, mert örök szegylene lenne ez megyénknek és városunknak, ha elhatelenségünkről olyan szegénységi bizonyítványt állítanánk ki, hogy falaink között az ország színéjavát vendégül nem fogadhatjuk...

Mozduljon meg már egyszer ez a tunya társadalom... mozduljon meg minden ember és mozduljanak meg első sorban városunk nemeslelkű hölgyei, a kik jóakarattal, buzgósággal nagyon sokat lendíthetnének társadalmunk egységes helyreállításán...

Halvány körvonalakban megadtuk a sürgős teendők, a nagyobb feladatok vezétlát!

Dolgozzunk hát!

Deréki Antal.

Az ipartejlesztésről.

Hazánk, mely par excellence östermelő ország, az utóbbi években szinte feltűnő mohósággal vetette magát az iparra s majdnem meggonddalaton könnyelműséggel akart a földmívelő országból minden átmenet nélkül egyszerre iparos országgá alakulni. Tagadhatatlan, hogy előbb-utóbb követnünk kell a többi kultur nemzeteket az iparfejlesztés útján, mert hisz nyilvánvaló, hogy az évi milliárd koronás költségvetését tisztán östermelésből fedezi s az ország huszmilliónyi lakosságát egyedül ebből a jövedelmi forrásból, kulturális

alapon fenntartani képtelenség. Nincs más mód tehát, mint az ipar fejlesztése által jövedelmi forrásokat teremteni, új adóalanyokat nyerni. Első sorban pedig különösen azon iparágakat kell üzembe venni, melyekből behozatali többletünk van s ezeknél lelkiismeretes számvetés alapján kiszámítani, hogy mely nagy töké, hány munkás szükséges oly gyárak létesítéséhez, a melyeknek üzembe vételével a behozatali többlet ellen-súlyozható, sőt teljesen eltüntethető.

A jelenlegi iparfejlesztési módszer szerint mindez olyképp volna megoldható, ha külföldi, vagy hazai tőkepénzesek és iparosok egyesülvén, a kormánytól szubvenciót, adómentességet, vasuti áruszállítási kedvezményt, a községtől pedig, melyek területén a gyárak felállítani szándékoznak, ingyen telket kapnának.

E sok kedvezmény azonban még mindig kevés ahhoz, hogy iparunknak a kellő fejlődést biztosítsa.

Kormány, törvényhozás és társadalom egyesült erővel kell, hogy törekedjenek az iparfejlesztési politika szociális előfeltételeinek megteremtésére. Első sorban biztosítani kell a munkás megélhetését, biztosítani kell a társadalomnak iparunk fejlődését azzal, hogy minél több ifjút képezzen ki az ipari pályára s az ipar és iparos megbecsülését a köztudatba átvive, tisztelt és megfelelő hatáskört biztosítson iparosainknak.

Ha mindeme feltételeket teljesíteni akarjuk, három fontos tényezőt szükséges szem előtt tartanunk: az iparos szakértelmét, a tőkét és a munkaerőt. Szakértő iparost — ha nálunk éppen nem akadna — egyelőre külföldről leszünk kénytelenek behozni. A tőke magától is ajánkodik, kivált ha állami szubvenció s egyéb kedvezmény is csalogatja.

De hiányzik a legfőbb tényező: a muakás!

Ipari munkás hazánkban kevés van s elegendő nem is lesz mindaddig, míg gazdasági politikánk vezetőségénél nem ver gyökeret az a meggyőződés, hogy az iparfejlesztés leg-sürgősebb követelménye: a munkás részére a megélhetés lehetőségét megteremteni. Nincs a világon civilizált ország, hol a munkás oly drágán élne meg, mint nálunk! Nem kell mást említenünk, mint a lehetetlen lakásviszonyokat, az élelmi-szerek képtelen drágaságát, melynek okai részben az állami monopóliumok, részben azok az intézkedések, a melyek az agráriusok követelése folytán történtek: az őrleli forgalom megszüntetése, a román és szerb marha behozatali kizárása, az olcsó sörgyártást lehetetlenné tevő adózási rendszer, a burgonya és főzelék drágasága, mivel ezek termelésével a magyar gazda nem foglalkozik. Tény, hogy nálunk az iparfejlesztést a munkás megélhetésének tuldrága volta megakadályozza és hogy ez a megélhetés azért olyan drága, mert mezőgazdaságunk egyoldalú és mert ha támogatják, nem célszerűen nyújtott előnyöket élvez.

Tíz esztendőnk van arra, hogy iparunkat oda fejlesszük, hogy a vámközösség megszüntével biztos pozícióban legyen a világkereskedelemben. E tiz év minden percét nagyony okosan, nagyon szorgalmasan, nagy körültekintéssel kell kihasznál-

nunk. Mert tiz év igen rövid idő egy nemzet életében. És ha majd ismét elérkezne az a pillanat a mikor nyugoti szomszédunkkal új egyezségekre kellene lépni (ne adja Isten!) akkor az ily módon felvilágosodott nép képviselői remélhetőleg nem fogják egész tudásukat és erejüket meddő közjogi vitákban és abban kimeríteni, hogy zászló és jelvénykérdések tekintetében engedelményeket vivjanak ki, hanem választóik életérdekeiért is sikra fognak szállani.

A becsületes, hazáját forrón szerető magyar középosztálynak mielőbb meg kell győződnie arról, hogy a modern állam egyoldalú előnyöket, privilégiumokat egy osztálynak sem adhat; nem a régiéknak és nem az újaknak, hanem 1848-ban élt elődjek példáját követve le fog mondani mindennemű káros kiváltságáról.

De első sorban arra fog bennünket ez az idő tanítani, hogy a munkát megbecsüljük és szeressük. Tisztelnünk kell a munkát, akár tollal és ironnal, akár kaszával és sarlóval, avagy kalapáccsal és gyaluval végezzék azt. Meg kell azt tanulnunk és gyermekeinket is arra tanítsuk: semmi nem igényelhet a köztől támogatást, csak a becsületes munka, mely nélkül nincs igazi boldogulás.

Ha ez az állapot majd nálunk is bekövetkezett, akkor teljesen elő lesz készítve az iparfejlesztés talaja. És egyedül ebben a talajban nőhet majd nagygyá, erőssé és terebélyessé nemzetünk anyagi jólétének az a fája, melynek első virága gyümölcsül adja gazdasági függetlenségünk aranykorát.

A székely kivándorlók.

Irta: EISS SÁNDOR.

III.

Az előző cikkemet azzal végeztem, hogy ha nem gondolkozunk komolyabban az életről az ó hazában, ismét vándorbotot vesznek testvéreink s talán örökre elhagyják hazájukat vagy amint ők angolul mondják az „Old-Country”-t.

Hogy mi a kivándorlás valódi oka arra még senki sem tudott megfelelni, bár sokan megkísérelték már. Ha ez világos volna a közönség előtt, akkor eddig már valószínűleg orvoslást is nyert volna. Erre nehéz is felelni, mert én azt hiszem, hogy ennek nem egy, de sok oka van.

Mint általánosan elfogadható okot lehetne gondolni a szegénységet. De ekkor ismét egy másik kérdés előtt állunk: Mi az oka a szegénységnek? Erre a feleletet lenne, hogy a föld nem elég termékeny a rohamosan szaporodó nép eltartására. A népesség száma folyton szaporodik s a föld termékenysége mindinkább csökken, mindinkább kimerítetik. Ez irányban már az állam intézkedést is tett a gazdasági kirendeltség által. Ennek működése lehet eredményes, ha öntudatosan dolgozunk és nem várjuk azt, hogy mindjárt az első évben megváltsa a székely földmivelés ügyét. Újabb és hasznosabb termények bevezetése, nemesebb alfajok tenyésztése évek múltán nagy átalakulást hozhat. A kérdés ez oldalának tárgyalása nem esik szakmámba s így azokra bízom, akik ehhez jobban értenek. Hogy szegénység van a Székelyföldön az igaz.

Ezt nem úgy kell meghatározni, hogy például összehasonlítjuk jelen állapotainkat az ezelőtt 20—30 évvel s ha azt találjuk, hogy nem rosszabbak amazoknál, akkor levonjuk magunknak a tanulságot, hogy szegénység nincsen. Ezt úgy láthatjuk világosabban, ha végig nézünk a művelt világban s összehasonlítjuk a mi állapotainkat azokkal. Az amerikai napibéres munkás rendszeren másfél vagy két dollárt keres naponta. Ez körülbelül évi 550—750 dollárt tesz ki, vagyis 2800—3600 korona évi jövedelmet biztosíthat magának az amerikai napibéres munkás. Ezen a kereseten tisztességes színvonalon álló családi életet alapíthat. Az említett összeg értéke sokkal kevesebb Amerikában mint Magyarországon. Körülbelül három-ötöd részét teszi ki az otthoni értéknek. Mindamellett olyan összeg, amelyből szépen meg lehet élni. Azt az életet, amelyet ebből takarékosan és józanon élni lehet, a magyarok között talán csak egy vagy két esetben láttam. Az erkölcsi alappal nem bíró ember, ha a jövedelme több, nem a gyönyörök nemesebb fajtáját keresi, hanem az alsóbb rendű állati ösztönök és nemtelen gyönyörök nagyobb mértékben való kielégítését. Egy józan, takarékos amerikai munkás életmódját megvizsgálva, aki napi két dollárt keres, azt találjuk, hogy az 3—4 szobás lakásban él. Az egyik szobában van egy pianó és egy kis könyvtár. Egy napi és egy szépirodalmi heti vagy havi folyóiratot olvas. Gyermekait 16—18 éves korukig nevelteti, a tanítás teljesen ingyenes lévén. Ő maga és családja rendszeres jó táplálékkal él és tisztességesen ruházódik. Szeszese italra egy fillért sem költ.

Hasonlítsuk össze ezt kedves olvasóim a székelyföldi élet színvonalával. A székely ember ilyen színvonalon jövedelménél fogva nem élhet s mégis pazarabban él. Hasonlítsuk össze egy 300—400 lélekéből álló község valóságos, iskolai, közigazgatási, irodalmi (értve könyvtári, olvasóköri, zenei) célokra tett évi kiadásait, a szeszese italokra, torozások, lakodalmok stb. alkalmával kiadott pénz összegével. Nem hogy a kiadott pénzösszeg, de tisztán a regale-bérelt összege gyakran felülmúlja bármely más célra történt kiadását. Hogy egy jó könyvet vásároljon, hogy egy énekkar fentartására pénzt költsön, vagy egy pár szép képet vásároljon a lakásába arra ritkán, azonban egy liter pálinkára, borra, vagy pár üveg sörre mindig van pénze.

Távol legyen tőlem, hogy azt mondjam, hogy az embernek nincs szüksége szórakozásra, vagy néha mulatságra is. Én is, meg az amerikai is mulat. De ám a mulatásnak is meg van a maga mértéke. Vegyük például a karácsonyi ünnepeket. Ugy az angol, mint az amerikai ember a családjában tölti olvasással, nemes szórakozással. Ezeket a napokon nyilvános mulatságra senki nem is gondol. Olyan városokban mint Manchester (Angliában), Pittsburg (Amerikában), ahol az utca tömve van állandóan a rohanó emberáradattal, karácsony napja mély csendben telik. Szinte ijesztő az a csend, ami például London utcáin van egy ilyen ünnepnapon. Mig itt egy napig ünnepelemek a legnagyobb csendben, mi történik addig a kis székely falvakban? Az

ünnepeket rendszeren végig táncolják és isszák, de nemcsak egy napig vagy háromig, hanem egy egész héten át esznek-issznak és táncolnak, éjjel nappal egyes helyeken. Amig ez így lesz, addig mindig a kelethez tartozunk s nem a nyugat művelt népeihez.

A kivándorlás okait én két osztályba sorozom: külső és belső okokra. Külső okoknak nevezem azokat, amelyek a viszonyok természetéből folynak, például a föld gyengébb termékenysége; szóval külső okok volnának azok, amelyek vagy semmit, vagy nagyon keveset segíthet a székely ember magára.

Belső okoknak azokat, amelyek az emberek természetéből folynak s így ők magok segíthetnek rajta. Ilyen belső ok például a pazarlás, fényűzés és az alkoholizmus. A szegénységet tehát nemcsak természeti okok, hanem belső, mondjuk erkölcsi okok is elősegítik.

Az így fokozódó szegénység szörványosan főképp két alakban mutatja eredményét. Egyik az angyalozás, másik a kivándorlás. Az elsővel, mint a természet rendjével való legmereszebb szembehelyezkedéssel s mint legelvetemedettebb bünnel, amely igen gyakran maga után vonja a büntetést is, nem akarok foglalkozni. Ez és a törvénytelen házasságok, a törvénytelen gyermekek szaporodása, a székely erkölcsiség legfeketébb szegényfoltjai.

A kivándorlás külső okait külsőleg kell orvosolni. Azonban belső okait csak maga a székely orvosolhatja.

Nézzük meg alaposan a helyzetet és keressük, hogy tetteket-e lépések annak orvoslása iránt? A székely községeknek ma már van elemi iskolájuk. De ki tartja azt fenn? Legtöbb esetben az állam. A székely községeknek templomuk és papjuk is van. És ki tartja fenn azokat? Legtöbb esetben az egyházi szervezet és az állam. Nem mondom, ők is hozzájárulnak némileg a szervekhez. Azonban azoknak az egyházaknak száma, amelyek egyházi középponti szervezetüktől pénzt, segélyt nyerne, sokkal nagyobb azoknál, amelyek adnak is valamit. Ez nem egészséges állapot, mert az egyházi központi szervezet nincs arra hivatva, hogy a székelyt tempiómmal és lelkeséssel ellássa, hanem a székely nép kötelessége, ha vallásos életet akar élni, helyesebben: ha egyházat akar fenntartani, azt a sajátjából fenn is tartani. A lelkeség ma részben s megtörténhetik, hogy nemsokára teljesen az államtól fogja kapni fizetését. Az államosítás mindenféle folyamatban van. És nem vesszük észre, hogy így lassanként ahelyett, hogy az intézmények szolgálnák a székely érdeket, a székely lesz rabszolgájává az intézményeknek. A hol a nép ilyen gyámság alá jut, ott komoly baj van; ott értelmi és erkölcsi degenerálódás áll be, ott az egyén és az ember megsemmisül.

Nézzük van-e már valamely mozgalom ez irányban? A Székely Szövetségről az intelligencia tud valamit, a kisbirtokos székelyek nagy része azt sem tudja, hogy létezik-e vagy nem, holott ez első sorban érte kellene, hogy munkáljon. A mig a székely embert mások mentik, addig az megmentve sohasem lesz. Csak amikor ő maga kezd eszmélni

és talpra állami, akkor történhetik valami. Jól vigyázzunk nehogy el-késsünk vele!

Két ut van a benső ujrászületés felé: egyik a tanulás, másik a sociális reformok.

Lapzárta előtt.

Budapest április 24.

Wekerle Sándor miniszterelnököt a király pénteken délelőtt 11 órakor kihallgatáson fogadta Schönbrunnban, mely tovább tartott egy óránál. Kihallgatás után Wekerle kijelentette, hogy csak folyó ügyekről referált, azonban a katonatiszti fizetésemelés és a delegációk összehívásának az ügye szóba se került.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter esütörtökön érkezett Raguzából Budapestre; úgy hírlik, hogy legközelebb Bécsbe utazik, mely esetben a politikai világban változások is állhatnak be. Sztéryni és Popovics államtitkárok valószínűleg hétfőn utaznak Bécsbe, ahol kedden teszik le a titkos tanácsosi esküt.

A dánosi rablógylósság ügyében most folyó tárgyaláson, pénteken 7 cigány bevallotta, hogy a rablógylósságban résztvettek. A többiek a koronatanúval való szembesítés alkalmával féktelen szidalmakban és lármában törtek ki, mire a fegyveres őrcök nagy küzdelemmel vezették ki őket a teremből.

KÜLÖNFÉLEK.

Firtos Están h. csizmagyia

vasárnap kiadó részletei.

Elülgyárójában es mindenöknek isten atyánktól minden jót kívánván, tözsöm közhirűvé, hogy ezentúl ról minden istenatta vasárnapján böllitök szörkesztyű Úrhol egy épületes levelemmel, az mai világ nagy romlottságáru, a mejjrül kiváltképpen tanuskodik az, hogyj nállunk mindön számár polityizál, még az tekentetős Konez patyikárus uram nem tekentetős számara es, tisztösség nem esik mondvas, a mibül osztán az a nagyj héjány es származódik, hogy sönki embörfia se dógozik, hanem mindönki csak iszik, tudvas, levő dolog, hogyj ittal nekül nincs se vásár, se polityika, se választás, mivelhogyj a böcsületös székél manapság pályinka nekül még lélegzőlni se tud.

Jártamba-keltömbé ide es oda es bötegingtetök, hát aszt halom, hogyj az pijaczi komégyiába egyj vadembört mutogatnak két piculár; mondok ki lösz ójan bolond, hogyj még fizessön es, mikor nállunk indjön es láthattunk vadembört tucatszámra; osztán aszongyja az Szurok Matyi komám, hogyj máma, mán mint vasárnapján az úri rendök

es komégyiáznak az nagy vendéglöbe pizér; mondok, hogyj rájuk es fér egy kis fizettség, mer hogyjhat ingyér mán eleget komégyiáztak; osztán azt es mongya az komám, hogyj az ujj alispány sokaknak szömet szür, mer hát nöm éppég az úri rendök választották maguknak, osztán most azér szaladgálnak untalan Pestre, hogyj az mü áldott jó főispányunkat kimarrják, kismemizzék; csak aszt tróbálják, udj összeszövelközünk, hogy minyájukat csirizbe folytjuk, mer aszt nöm engegyük bántani, hanem hát mögvégük kaptával, dikicsel, sámfával — még ha köll láb-szujval es.

Az gyüvő héttén mögest böllitök szörkesztyű úrhol, osztán tovább sodorintom panaszjaimat, adég es istentül mindön lyókat kéván

Firtos Están
hitös esizmagyia.

— Rp. Keserü labdacok a Bömböde részére.

Sign: Hetenként egy adag

A husvétnak vége vagyon,
Nem busulunk érte nagyon,
Szép lányokat megöntöztük
Bánatunk meg borba öltük.

Ébred már a szép természet
Minden madár talál fészket.
Mi is keressük fészüköket
Régi, kedves, jó helyünket.

A multakról elmékedünk,
A jövőbe bátran nézünk,
Együnknek sincs más érdeke
Mint a vármegye békéje.

A korcsmáros csak hallgatja
Bajszát vigan sodorintja:
Hála Isten, nincs már zavar
Szépen elvonult a vihar
Mulathat már, a ki akar...

Dr Veritás.

— Az Udvarhelymegyei Tanítóegylet Udvarhelyjárasi Fiókköre folyó évi majus hó 7-én d. e. 9 órakor Székelyudvarhelyt a községi iskola IV. osztályu tantermében tartja tavaszi rendes ülését, a következő tárgysorozattal: 1. A gyűlés megnyitása. 2. Gyakorlati tanítás. 3. Elnöki előterjesztések. 4. Jegyzőkönyvasítás. 5. Veres Ferenc felett emlékbeszédet tart Vida Mózes. 6. „A tanító szociális munkássága, tekintettel megyei gazdasági viszonyainkra“ c. vitatételt bevezeti Demeter Miklós. 7. Pénztárnok számadásának felülvizsgálata. 8. Jelentések. 9. Indítványok.

— A székelyudvarhelyi Polgári Önképző és Segélyező egyesület* folyó év majus hó 10-én d. u. 2 órakor saját nagytermében közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Az 1907 évi számadások megvizsgálása és az erről felvett jegyzőkönyvek felolvasása. 4. Az 1908 évi költ ségvetési irányzat bemutatása. 5. Tisztviselők és választmányi tagok lemondása és azok újra választása. 6. Indítványok. A választmány.

— Halálozás. Stemmer József, életének 39-ik, boldog házasságának 18-ik évében e hó 24-én reggel 3 órakor, hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. A megboldogult hült tetemei ma, vasárnap délután 3 órakor helyeztetnek örök nyugalomra. Áldás és béke lebegjen hamvai felett!

— A földmivelésügyi miniszter ez évre vízmosás megkötési célokra 20000 korona államsegélyt utalványozott a megyének.

— Kitüntetés. A helybeli állami polgári leányiskola is részt vett a Tulipán szövetség által Segesvárt rendezett kiállításon és báró Kemény Béláné fölszólítása folytán több gal-

lért, nyakkendőt, ruhadszt állított ki, melyek közül sokat meg is vettek. Nagyküküllő vármegye főispánja Schiller Irma igazgatónőt is kitüntette elismerő levelével, mert a siker érdeme úgy őt mint Langer Adolfint jogosan megillette a csipkeverő tanfolyam értelmes vezetéseért.

— Kinevezések. Ugron Akos főispán Csomor Gábor, árvaszéki díjnokot, nyugalmazott csendőrsvezetőt irnoknak, — Szentkirályi Andort I. fizetési fokozatbeli, Szilágyi Bélát II. fokozatbeli és Máté Tibort III. fokozatbeli gyakornoknak, — utóbbit az udvarhelyi járásra nevezte ki.

— Templomszentelés. Az unitárius új templom felszentelése május hó 24-én lesz, mely alkalommal Ferenc József unitárius püspök is városunkba érkezik, hogy az ünnepély fényét jelenlétével emelje. A templomszentelés részleteit legközelebb közölni fogjuk.

— Változás a vasúti menetrendben. Május hó 1-től a Segesvárról Székelyudvarhely felé induló vegyesvonatok a Budapest felől érkező vonatokhoz, nem mint jelenleg Héjjasfalván, hanem már Segesvárt, fognak csatlakozni. Ellenben a Székelyudvarhelyről délután induló vegyesvonat a Budapest felé menő gyorsvonathoz nem Segesvárt hanem Héjjasfalván fog csatlakozni. A május elsejétől életbelépő hivatalos új menetrendet lapunk egyik közelebbi számában hozzuk.

— Versenyképes a sörünk.

Sokan voltak eddig, akik talán nem is tudták, hogy Székelyudvarhelyt sörgyár van; annál kevésbé itt annak főztjéből. A székely anyavárosban gyártott sör pedig igen jó s bármelyik behozott sörrel szemben kiállja a versenyt — különösen azóta, mióta Frank Nándor vette át annak kiváló szakértelemmel gyakorolt kezelését. Alig is szünetel a gyár; folyton főzik a sört, mert élvezhető jó italt hoz forgalomba és mindig frisset. Vármegyénkben kevés helység van, a hova nem ezt szállítanak s mindenütt dicsérik a székelyudvarhelyi sört.

— A székelyudvarhelyi Oltáregylet javára ma vasárnap a „Budapest“-szálloda nagytermében műkedvelői színelőadást tartanak, városunk előkelő körei. Színre kerül „Buborékok“, Csiky Gergely kitűnő vígjátéka. Az előadás rendezője: Nosz Gusztáv tanár. Kezdeté este 8 órakor.

— Amatőrök fényképészeti szükségleteiket előnyös árakban kapják: *Betegh Pál* könyv-, papir-, író- és rajzszerszerezésében Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz. *Adria szárazelemek!* Hazai gyártmányok!

— Emléket az agyagfalvi réten. A székely emlékalap javára a helybeli Székely daleyjet folyó hó 15 én tartott színelőadásból begyűlt tiszta jövedelem felerésze 84 korona 4 f adományozott, pénztárnoka Benedek Géza által ezt hozzáadva a korábban begyűlt 6801 korona 21 fillerhez, az alap összege tesz 6888 korona 25 fillert, mely az udvarhelymegyei takarékpénztárnál IX—688. számu betétkönyvbe el van helyezve kamatozás végett; fogadja a nemes szívű daleyjet hazafias adományáért a véghajtó bizottság hálás köszönetét. *Ferentzi János*, végrh. biz. pénztárnok.

— A székelykereszturi tanítóképző ügyében, e hó 21 én délután 5 óra, az unitárius gimnázium nagytermébe Papp Mózes, Ugron Zoltán, Gálffy Kálmán főszolgabíró és még több érdeklődő, értekezletet hívtak össze, mely igen látogatott volt. A képezde elhelyezése tárgyában az értekezlet abban állapodott meg, hogyaképezdei kertnek vagy a piaci sarokteleknek

a közoktatásügyi miniszter által képezde elhelyezésére való elfogadása céljából küldöttséget szerveznek. Ideje volna már, hogy ez a hosszasan vajudó ügy, mely Székelykereszturon a társadalmi rétegeket ellentétekbe helyezte, végre méltányos és közmegelegedésre vezető megoldást nyerne.

— Zenekedvelők és zenészek figyelmébe! Hegedűk, hegedűvivonók, hurok, gyanták, vonósörök és más felszerelések — legjobb minőségben; Okarinák nagyválasztékban; hangsípok, harmonikák, klarinétnyelvek stb. előnyös árak mellett kaphatók: *Betegh Pálnál Székelyudvarhelyt.*

— Az állami munkásbiztosító hivatalról. A kereskedelemügyi miniszteriumban kedden délelőtt Sztéryni József államtitkár elnöklésével értekezletet tartottak, mely több órán át tartott és melyen befejezték az ünnepek előtt megkezdett tanácskozásokat a állami munkásbiztosító hivatal szervezeti és ügyviteli szabályzatának megállapítására. Az értekezlet megállapodásai alapján a tárgyalás alatt álló tervezet újabb szövegezés alá kerül, melynek megtörténte után még egy értekezlet lesz a szöveg végleges megállapítása tárgyában.

— Növénygyűjtő csak 80 fillér *Betegh Pál* könyvkereskedésében. Gazdag tartalom, csinos kiállítás.

— Aratási kilátások. A gabona-termés kilátásai lagadhatatlanul lényegesen kedvezőbbek ma, mint tavaly husvétkor voltak. Igaz, hogy április vége felé még mértékadó ítéletet az aratás várható eredménye felől nem lehet mondani, mert a vetés még alig kelt ki a földből, de míg a mult évben a fontosabb termelőhelyeken, nevezetesen pedig Magyarországban és Ausztriában bizonyos volt, hogy a vetések rosszul teleltek, ma kétségtelenül megállapítható, hogy egy a fontosabb európai termelőhelyeken, mint az Egyesült Államokban kitűnően teleltek a vetések és eddigi fejlődésük is nagyban es egészben normalisnak mondható. A különbség az aratási kilátásokban természetesen az árakban is kifejezésre jut; míg az előző évben az új buzát magasabban jegyezték, mint a kész buzát, ma fordítva áll a dolog: az új buzát jelenleg Budapesten úgy, mint Berlinben, Newyorkban és Londonban is deport mellett árulják. Néhány hónap kell még, hogy az új termések eredményét megismerjük. A hivatalos jelentés a magyarországi vetések állásáról megállapítja, hogy a vetések állása nagyjában kedvező, azonban a vetések fejlődése a hideg időjárás folytán kissé visszamaradt. A melegebb időjárás bekövetkezése azonban a vetések fejlődésére jó hatással lehet. Fontos körülmény, hogy a télnek a lefolyása igen kedvezőnek mondható és ezen tényből bizvaszt lehet a magyarországi termésnek jó eredményére következtetni.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelymegyei Gazdasági Egylettől.

Szám: 140—1903.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület folyó hó 28-án d. e. 11 órakor a vármegyház kistermében rendkívüli választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjai tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat:

1. A szüzgulyába jelentkeztettek arányosítása.
  2. Folyó ügyek.
- Székelyudvarhely, 1908 április hó 23-án.

Az elnökség.

Kiadja: *Betegh Pál* könyv- és újság kiadó intézete.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-, író-, rajz- és zenemű kereskedeséből Székelyudvarhelyt.

**Két wagon igen szép
súlyos
ZAB eladó.**
Magyar gazdák értékesítő szöv.
Jeszenszky, intéző.

Sz. 4093-1907.

Hirdetmény.

Székelyudvarhely város képviselőtestületének 1908 évi március hó 13-án kelt 10-1908. számú véghatározatával a Sósfürdőnél építendő hid munkáját 6975 korona összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat foglalatosságának biztosítása céljából az 1908. évi május hó 3-ik napjának délelőtti 9 órájára a Székelyudvarhely városi tanács nagyertermében zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 10 százaléknyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 9 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a város mérnökénél a rendes hivatalos órákban d. e. 8-12 és d. u. 3-5 óráig naponként megtekinthetők.

Kelt Székelyudvarhelyt, 1908 évi április hó 25-én.

Bodó Ferencz, városi mérnök.
Gothárd János, polgármester.

Kiadó lakás és üzlet-helyiség.

Deák tér 12 sz. alatt két utcai szoba butorral, vagy anélkül, ugyszintén egy kis üzletnek való helyiség ott, hol bőrüzletem van, kiadó. Értekezni

Gáspár Ferenc bórkereskedőnél lehet.

B O R I

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bórnagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

1562-908 tkvi. sz.

Hirdetmény.

Rava községre nézve az 1892. évi XXIX. t. c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a tjkvekbe való bejegyzése és tkvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén és azzal a felsorolással tételük közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t. c. 15. és 17 § ai alapján, ideértve e § oknak az 1889. 38 t. c. 5. és 6. § aiban és az 1891. XVI. t. c. 15 § a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi 38 t. c. 7 § a és az 1891. évi 16 t. c. 15 § b) pontja alapján aszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi 29 t. c. 22. § a alapján történt törölések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október 25-ig bezarólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t. c. 16. és 18. § ainek eseteiben, ideértve az utóbbi § nak az 1889. évi 38 t. c. 5. és 6. § aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtoklás tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással elni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október 25-ig bezarólag a tkvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vételini nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1. és 2. pontban körülírt esetekben kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogukat bármily irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjogarányának az 1889. évi 38. t. c. 16 § a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telexkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1908. évi október hó 25. napjáig bezarólag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csak a törvény rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak serelme nélkül tamadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredetieket a telexkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kir. járásbiróság, mint telexkönyvi hatóság.
Székelykeresztur, 1908. évi április hó 2-án.

CSERESNYÉS SÁNDOR,
kir. járásbíró.

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete Székelyföldi kerületi fiókja

Van szerencsem a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, miszerint a Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete Székelyudvarhelyi fiókja intézőségével bizattam meg.

Kereskedői pályámon szerzett sok évi tapasztalatom kellő biztosítékot nyújt arra, hogy az igen tisztelt üzletfeleinkkel a legkellősebb összeköttetést létesítek.

Foglalkozunk mindennemű adás-vételekkel, igen csekély közbenjárás díjért, gabona neműek vétele és eladásával, ugyszintén mezőgazdasági gépek, tejgazdasági berendezések, vaj, túró termékek, a legkitünőbb és a legtisztábbban kezelt hordó és palackborok elárúsításával, stb. stb.

Kérve szives jóindulatú támogatásukat, legmélyebb tisztelettel:

Magyar Gazdák Értékesítő Szövetkezete,
Jeszenszky János intéző.

Szám: 1377-1908 szb.

Pályázati hirdetmény.

Siklód községben a szülésznői állás megüresedett. Ezen állás elnyerhetése végett folyó évi május hó 1-ig a pályázók felszerelt folyamodványaikat beadhatják.

Javadalmazás:

Rendes fizetés 100 korona
Lakbér 40 korona és 2 korona működési díj minden egyes szülésnél, ezért 8 napon át a beteg asszonyt látogatni köteles.

Székelykeresztur, 1908. április 7-én.

Gálffy, főszolgabíró.

Az Eötvös-utca 5. sz ház mellett levő üres telek eladó. Értekezhetni lehet: Jóó Sándor urnál Zernest p. u.

Szám: 1438-908. szb.

Pályázati hirdetmény.

Közhírrá teszem, hogy a siménfalvi körbátai állás (székelykereszturi járás) lemondás folytán megüresedett. Pályázni óhajókat felhívom, hogy felszerelt folyamodványaikat folyó évi május hó 1-ig annyival inkább adják be hozzám, mert a később érkezett folyamodványokat figyelembe nem veszem.

Ezen állással járó javadalmazás:

Rendes fizetés évi 100 korona.

Lakbér 40 korona.

Minden szülésnél egy véka gabona vagy esetleg 2 korona működési díj, miért is 8 napon át köteles az illető betegnél látogatást tenni.

Székelykeresztur, 1908. évi április hó 7-én.

Gálffy, főszolgabíró.

BETEGH PÁL
képes levelezőlapok, finom hazai
tevélpapírosok dobozokban és do-
boz nélkül nagy választékban kaphatók
könyv-, zenemű- és papírkereskedésben Székelyudvarhelyt
Névjegyek izléses kivitelben készíttetnek

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyított háziszere, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult
köszvénynél, oszónál és meghűléseknél, bedörz-
sölésésképpen használva.
Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üve-
get fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel
és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
csomagolva. Ára üvegekben K-80, K1.40 és K2.-
és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható.
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz”,
Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi szétküldés.

Új kocsik

szekerek,

gazdasági felszerelések, ekék, eketaligák kaphatók s mindenféle más megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. Lakatos Mihály kovácsmester Székelyudvarhelyt, báró Orbán Balázs utca 7. sz. alatt. Készítményeimért teljes felelősséget vállalok.